

[شنبه 6 خرداد 1396 - 1 رمضان 1438 - 27 می 2017](#)

درگذشت استاد "عبدالجواد ادیب نیشابوری" معروف به "ادیب اول" (1305 ش)

درگذشت استاد "عبدالجواد ادیب نیشابوری" معروف به "ادیب اول" (1305 ش)

عبدالجواد ادیب نیشابوری معروف به ادیب اول در حدود سال 1242 ش (1281 ق) در یکی از روستاهای اطراف نیشابور به دنیا آمد. وی در چهار سالگی بر اثر بیماری آبله نابینا گردید و پس از مداوای بسیار، اندکی از بینایی چشم چپ را به دست آورد. ادیب دارای حافظه و ادبی قوی بود و در اندک زمانی خواندن و نوشتن فارسی و عربی را آموخت. او در 16 سالگی عازم مشهد شد و درس خود را ادامه داد. کم کم به تدریس روی آورد و هر سال حوزه درسش رونق می‌یافت و شاگردان فاضلی در حلقه درسش پرورش یافتند. با این که بر اثر کم بینا بودن، مطالعه برایش بسیار سخت بود ولی او معلومات فراوانی را با مطالعه به دست آورد. ادیب علاوه بر فنون ادبی، در حکمت الهی و طبیعی، نجوم، حساب، جبر و هندسه و... مهارت داشت و از طب علمی، فقه، اصول، حدیث و رجال نیز بهره‌رسانی وافی داشت. دیوان اشعار ادیب به نام "لتالی مکنون" و نیز رساله‌های در جمع بین عروض فارسی و عربی و شرح مغلطات سبیه از جمله آثار اوست. سرانجام این شاعر وارسته و مربی نمونه پس از چهل و سه سال تدریس، در ششم خرداد 1305 ش برابر با پانزدهم ذی قعدة سال 1344 ق در 64 سالگی دارفانی را وداع گفت و در حرم مطهر رضوی (ع) در مشهد مقدس مدفون گردید.

نزول کتاب مقدس صحف بر حضرت ابراهیم (ع)

نام ابراهیم 69 بار در قرآن به احترام و بزرگی یاد شده و در اثنا آنها فرازهای مختلفی از زندگی او برای عبرت مومنین بیان شده است. خداوند او را فردی یکتا پرست و دین او را حنیف خوانده است (آل عمران، 67) و امر می‌فرماید که دین ابراهیم را پیروی کن (نساء، 125). او پیامبر راستین و فردی صدیق بود (مریم، 41) و خداوند به او و خاندانش نعمت حکمت و سروری اعطا نمود (نساء، 54). در تعالیم اسلامی ابراهیم از پیامبران اولی العزم و دارای شریعت می‌باشد، و قرآن در چند مورد اشاره دارد که ابراهیم علیه السلام دارای کتاب آسمانی به نام «صحف» بوده است. سرای آخرت بسی بهتر و پاینده است، همانا این حقیقت در صحف (رسولان) پیشین (یعنی) صحف ابراهیم علیه السلام و موسی علیه السلام ذکر شده است. (اعلی 19 تا 17) (از آیه فوق استفاده می‌شود که کتاب ابراهیم مجموعه‌ای از دستنوشته‌ها و کتابچه‌ها بوده است. زیرا اگر در آیه، لفظ «صحیفه» به صیغه جمع یعنی «صحف» بیان شده است، جهت اشاره‌ای به دو کتاب ابراهیم و موسی نیست، بلکه این کلمه نام خاص برای نامه‌ها یا نوشته‌های دینی مربوط به ابراهیم می‌باشد. چون در زبان عربی برای دو شیء، صیغه تثنیه می‌آورند نه جمع.) آن چنان که از بیان قرآن مشهود است این کتاب یا کتاب‌ها محتوایی آسمانی و نازل شده از سوی خداوند داشته‌اند، و متون آن مجموعه‌ای از وحی الهی بوده است که به ابراهیم نازل شده بود. (نساء، 63) بگو ایمان آوردیم به خدا و آنچه نازل شده به ما و آنچه نازل شد بر ابراهیم... (آل عمران، 84) اما از آنجا که ابراهیم (بر طبق شواهد تاریخی) حدود 3800 سال قبل می‌زیسته است، از کتاب او چیزی بجای نمانده و حتی در کتب مقدس عبرانی نیز نامی از کتاب و متن آن نرفته است. اما از اشارات قرآنی مشخص است که محتوای صحف ابراهیم با کتاب موسی کاملاً هم سو و هم سنگ بوده است. (اعلی، 19)

درگذشت "شیخ الرئیس ابوعلی سینا" فیلسوف و دانشمند بزرگ مسلمان (428 ق)

حسین ابن عبدالله بن سینا ملقب به شرف المُلک و معروف به شیخ الرئیس، ابن سینا و حجة الحق، از بزرگ‌ترین اطباء نامی و اعظم فلاسفه و حکمای اسلامی اوایل قرن پنجم هجری است. وی در سوم صفر سال 370 ق در بلخ به دنیا آمد. قبل از ده سالگی قرآن را حفظ کرد و در اندک زمانی، ادبیات، علوم دینی، حساب، هندسه، منطق، جبر، هیئت و علوم عقلی و نقلی را فرا گرفت و قبل از 20 سالگی بر تمام معلمین و اساتید خود برتری یافت. مهارت فوق العاده‌ی ابن سینا در طب و معالجات شگفت‌آور؛ از وی ذکر شده، بسیار تعجب برانگیز است. ابن سینا، علی‌رغم زندگانی ناآرام و پرحادثه‌ی خود، اندیشمند و نویسنده‌ی ادبی پرکار بوده است. آن‌چه از نوشته‌های خرد و کلان وی بر جای مانده است، نماینده‌ی ذهنی فعال و پویاست که گویی در هر شرایطی، حتی در سخت‌ترین و توان‌فرساترین آن‌ها، از فعالیت و خلاقیت باز نمی‌ایستاده است. از ابن‌سینا بیش از یکصد و سی اثر علمی در موضوعات مختلف از قبیل فلسفه، عرفان، الهیات، منطق، طب، ادبیات و... بر جای مانده است که اشارات، قانون، الحاصل و المَحصول، شیفا، عُیون الحکمه، و ده‌ها کتاب دیگر از آن جمله است. ابن سینا در اواخر عمر به سبب اختلاfi که با سلطان وقت پیدا کرد، مدتی فراری بود، هرچند قبل از آن روزگاری به وزارت نیز رسیده بود. وفات وی در سال 428 قمری به بیماری قولنج که خود در معالجه‌ی آن مهارت فراوان

داشت، در 58 سالگی، روی داد. مقبره‌ی ابن سینا در همدان در میدانی به همین نام واقع است. تولد "ابن خلدون" مورخ مشهور مسلمان در تونس (732 ق)

ابوزید عبدالرحمن بن محمد بن خلدون از اندیشمندان بلند پایه‌ی رlm&ی دنیای اسلام است که به دلیل نگارش کتاب معروف "مقدمه" به عنوان بنیانگذار جامعه‌ی رlm&شناسی علمی شناخته شده است. وی در 16 سالگی به سبب پایگاه اجتماعی خانواده‌ی رlm&اش و آمادگی علمی خود، توانست از دانشمندان برجسته‌ی رlm&ی دربار سلطان مغرب بهره گیرد. ابن خلدون در 21 سالگی به خدمت دولت درآمد و به کارهای سیاسی پرداخت، اما در سال 765 به کلی از سیاست و امور حکومتی روی گردان شد و پس از آن به کارهای علمی روی آورد. به طور کلی زندگی ابن خلدون را می‌رlm&توان به سه بخش تقسیم کرد که بخش اول آن صرف آموختن علوم مختلف شد. در دومین بخش، بیشتر به فعالیت‌های رlm&سیاسی پرداخت و مسؤولیت‌های متعددی را به عهده گرفت، اما با سعایت و بدگویی دیگران به زندان افتاد و پس از رهایی، گوشه‌ی رlm&گیری اختیار کرد. از این زمان بود که دوره‌ی رlm&ی سوم زندگانی ابن‌خلدون آغاز شد که دوره‌ی رlm&ی روی آوردن به فعالیت‌های تحقیقی و تالیفی است. در این دوره بود که اندیشه‌ی رlm&ی نگارش تاریخ در ابن‌خلدون ایجاد شد. کتاب "العبر و دیوان المبتدا و الخبر فی تاریخ العرب و العجم و البربر" اثر ابن‌خلدون است که بخش اول این کتاب "مقدمه" نام دارد که به نام مقدمه‌ی رlm&ی ابن‌خلدون معروف شده است. ابن خلدون در زمان خود به تاریخ‌نگاری و تاریخ اندیشی شهره بود اما با همه‌ی رlm&ی تأثیری که در افزایش توجه به تاریخ در مصر در سده‌ی رlm&های هشتم و نهم هجری قمری داشت، اندیشه‌ی رlm&هایش در روزگار خود او بازتاب کافی نیافت و هیچ یک از شاگردان او، راهش را در این زمینه ادامه ندادند. لیکن اندیشه‌ی رlm&های بدیع و عمیق او در زمان و مکانی دیگر جلب رlm&نظر کرد و از قرن سیزدهم هجری، نام، آثار و افکار او، سخت مطرح شد و پژوهش‌های بسیاری را به خود اختصاص داد. ابن مورخ مشهور مسلمان در سال 808 ق در 76 سالگی درگذشت.

درگذشت "رابرت گچ" باکتری‌رlm&شناس معروف آلمانی و کاشف عامل بیماری سیل (1910م)

رابرت گچ باکتری‌شناس و پزشک برجسته آلمانی در 11 دسامبر 1843م در شهر هارنژ آلمان به دنیا آمد. وی پس از پایان تحصیلات خود در رشته پزشکی، مطالعات و تحقیقات گسترده‌ی رlm&ی را درباره علل برخی از بیماری‌های رlm&هم‌چون وبا، سل و سیاه زخم آغاز کرد. گچ پس از تکمیل روش کشت میکروب‌های رlm&ها، آن‌ها را به وسیله رنگ کردن در زیر میکروسکوپ مشاهده کرد و پی برد که باسیل‌های رlm&های بسیار کوچکی در خون گوسفند یا حیوان مریض وجود دارد. کخ عاقبت توانست با پرورش و نگهداری این باسیل، نظریه خویش را اثبات نموده و سرم این مرض را بسازد. این عمل باعث شد که از تلفات زیاده از حد احشام جلوگیری شود. کخ در سال 1880م به عضویت شورای سلطنتی بهداشت برلین انتخاب گردید و از آن پس تحقیقات خود را برای کشف میکروب سل که از دیرباز به طاعون سفید مشهور بود، آغاز کرد. این مطالعات در نهایت منجر به کشف میکروب سل در 24 مارس 1882م شد و گچ پس از چندی اعلام کرد که می‌رlm&توان همه جانداران را در اثر تلقیح این سرم از امراض مختلف مصون داشت. در سال 1905، کخ به دلیل تلاش در راه گسترش علم و کشف باسیل سل، موفق به اخذ جایزه نوبل پزشکی شد و دانشمندان زمان پس از تأیید نظرات او، وی را در شمار بزرگ‌ترین مکتشفین قرار دادند. کخ سفرهای زیادی به آفریقا برای تحقیق درباره مرض خواب، مالاریا و طاعون انجام داد و دریافت که مرض خواب که هزاران آفریقایی را به کام مرگ کشانده بود، در اثر نیش پشه‌ی رlm&ی به نام تسه تسه است. به تدریج کخ در اثر فعالیت زیاد و ناراحتی‌های ناشی از آن مریض و ضعیف گردید، تا این‌که کاشف سل که خود نجات دهنده جان میلیون‌ها انسان بود در 27 مه 1910م در 67 سالگی بر اثر مرض سل درگذشت. رابرت گچ بدون شک بعد از لویی پاستور کاشف پنی‌سیلین، بزرگ‌ترین میکروب شناس دنیا است و خدمات ارزنده او در راه بسط علم، هیچ‌گاه از یادها نخواهد رفت.